

РЕЗЮМЕ НА НАУЧНО СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО

ХУМАННО ОТНОШЕНИЕ ПРИ ГОВЕДА, ОТГЛЕЖДАНИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА МЕСО И ТЕЛЕТА ОТГЛЕЖДАНИ В ИНТЕНЗИВНИ СИСТЕМИ

Научното становище е изготвено от Панел “Здравеопазване и хуманно отношение” към Европейския орган по безопасност на храните по искане на Европейската комисия

Дата на публикуване: 15 май 2012г.

Европейската Комисия е в процес на преценка на политиката на Европейския съюз по отношение на хуманното отношение към животните. Във връзка с това Европейската Комисия (ЕК) поиска от Европейския орган по безопасност на храните (EFSA) да изготви независима научна оценка на индикаторите за оценка на хуманното отношение при говеда, свине и птици. Преди да започне работа по тези проблеми, Комисията поиска от EFSA

преразглеждане на научните доказателства свързани с хуманното отношение при говедата, отглеждани за производство на месо и телетата в интензивни системи за отглеждане, за да бъде преценена валидността на препоръките, дадени в двете научни становища: “Хуманно отношение при говеда отглеждани за производство на месо” (SCAHAW, 2001)¹ и “Рискове за хуманното отношение при телетата, отглеждани в интензивни системи” (EFSA, 2006).

Научното становище “Хуманно отношение при говеда, отглеждани за производство на месо” (SCAHAW, 2001) не включва оценка на риска за хуманното отношение към животните, а в по-голямата част дава описание на производствените системи, оборудването и поведението на говедата. Влиянието на настаняването и условията на отглеждане върху поведението и някои аспекти на хуманното отношение на говедата са преразгледани изцяло в настоящото становище. Въпреки това обаче, много фактори, които оказват влияние върху хуманното отношение на животните, като генетика и развъждане, хранене и хранителни нарушения, взаимодействие между ръководните практики и инфекциозните заболявания са слабо застъпени или изобщо липсват. За разлика от научното становище “Хуманно отношение при говеда, отглеждани за производство

---

¹ SCAHAW - Scientific Committee on Animal Health and Animal Welfare

на месо” (SCAHAW, 2001), където някои фактори са разгледани подробно (например поведение, травми и наранявания), в настоящото научно становище се прави преглед само на някои нови научни доказателства, които служат като база за предоставянето на нови заключения и препоръки. Също така в този мандат не се е разглежда хуманното отношение към бозаещите телета и биковете за разплод. Въпреки това обаче, се препоръчва те да бъдат разгледани в следващ мандат.

Влиянието на високите и ниските температури върху хуманното отношение при говедата не е взето предвид в научното становище “Хуманно отношение при говеда, отглеждани за производство на месо” (SCAHAW, 2001) и тук е подробно описано. Говедата могат да се адаптират към широк диапазон от температури на околната среда. Телесната продукция на топлина се повишава с повишаването на хранителната дажба и по тази причина интензивно хранените говеда са по-чувствителни към високи температури, отколкото към ниски. Стресът, при ниски околни температури може да бъде намален, ако на животните се осигурява подходящ подслон и сухо легло. Въпреки това е препоръчително помещениата да са построени и оборудвани по такъв начин, че да се намали ефекта на факторите причиняващи температурен стрес, като например засилената вентилация, прекомерната влажност, светлината.

Говедата, отглеждани върху скарови подове са по-предразположени към нараняване, отколкото тези, отглеждани върху наклонени или покрити с постеля подове. Поставянето на гумена настилка на пода, особено там, където са леглата, значително намалява честотата на травмите и нараняванията на копитата и ставите.

Ново научно доказателство предполага, че самостоятелното използване на гумен пръстен за кастрация е по-малко болезнено, отколкото комбинацията от гумени пръстени и клещи на Бурдицио. Кастрацията с гумени пръстени трябва да се прилага само при телета на възраст под 12 месеца. Хормоналната кастрация е препоръчителна за редуциране на агресията и половите инстинкти при биковете. В резултат на хирургична кастрация може да се появят различни усложнения, като кръвоизливи, инфекции, възпаления и тетанус.

Интензивното хранене на говедата със зърнен фураж (<15% физиологично активни влакнини) повишава риска от храносмилателни разстройства и по-специално от развитието на подостра ацидоза на търбуха. Телетата, при които епизодично настъпва ацидоза, са застрашени от развитието на паракератоза на търбуха, чернодробни абсцеси и ламинит.

Повечето заболявания при говедата имат мулти-факторна етиология. Стрес факторите от околната среда също оказват негативно влияние върху здравето им. Заболяванията могат да се превърнат в хронични, ако болните животни не бъдат своевременно откривани и лекувани. За да бъде осъществяван ефективен контрол върху заразните заболявания, телетата трябва да бъдат отглеждани при условия, които намаляват до минимум физиологичния и психическия стрес.

Телетата, които не получават качествена коластра след раждането са по-възприемчиви към ензоотични ентерити и респираторни заболявания. Факторите на

околната среда, които предразполагат към развитието на респираторни заболявания са неадекватната вентилация, високата гъстота на животните, неблагоприятните температури, прекомерната влажност на въздуха и високата концентрация на амоняк във въздуха. Вентилационната система трябва да бъде проектирана и изградена по такъв начин, че да осигурява поддържането на ниски нива на амоняка без да довежда до прекомерно изсушаване на нивото на телетата. Груповото настаняване на телета се отразява добре на тяхното благосъстояние. При възникване на заразно респираторно или храносмилателно заболяване и съществуващ риск от кръстосано заразяване, отделните телета трябва да бъдат изолирани едно от друго, но по такъв начин, че да се запази визуалният контакт между тях. По време на първите седмици след раждането, отглеждането на теленцата трябва да става в индивидуални дворчета или клетки.

В заключение може да се каже, че има три основни проблема, асоцииращи се с условията на отглеждане, които представляват риск за хуманното отношение при говедата:

- Респираторни заболявания: в резултат на пренаселване на помещенията, неадекватна вентилация, както и ненавременен установяване и лечение на болните животни;
- Храносмилателни разстройства: в резултат на интензивно хранене с концентриран фураж, липса на физиологично активни влакнини в диетата на животните;
- Смушения в поведението: в резултат на неосигуряване на адекватно пространство за почивка, неподходяща подова настилка, неправилно смесване на групите в помещенията за уговяване и др.

При телета проблемите също могат да бъдат обединени в три основни групи:

- Желязо-дефицитна анемия: пряко следствие от ограничения прием на желязо в диетите, във връзка със специфичния начин на хранене;
- Респираторни и храносмилателни разстройства: в резултат на високи дажби на течен фураж и недостатъчен прием на физиологично активни влакнини, както и в резултат на кръстосано заразяване на телетата в следствие на смесване на различни групи;
- Дискомфорт и невъзможност за почивка: в резултат на неадекватно конструирани подове и легла на животните.